

UN MANUSCRIS DE TINEREȚE AL PROFESORULUI G. I. TOHĂNEANU

Printre manuscrisele păstrate de Profesorul G.I.Tohăneanu se află cel pe care îl reproducem alăturat în copie foto și pe care încercăm să-l comentăm minimal. Cele mai multe manuscrise pe care Profesorul le-a păstrat conțin inegalabilele traduceri din opera lui Vergiliu, manuscrise care depun mărturie despre cunoașterea impecabilă a limbii latine, despre inventivitatea lexicală a Profesorului și despre capacitatea sa de găsim directă a soluțiilor optime în ce privește versificația și imaginile traducerii.

Manuscrisul de față (formularea din titlu – **de tinerețe** – va fi imediat justificată) face parte din arhiva „de suflet” a Profesorului, pentru că păstrarea lui nu se justifică altfel din anii 1955-1960, când, probabil, l-a conceput autorul. Erau anii „debutului” său didactic la Universitatea din Timișoara, ani în care a început să publice comentarii pertinente despre poezia românească. Manuscrisul este format din 7 (șapte) file format A4, scrise cu cerneală albastră, file numerotate în colțul din dreapta sus cu creionul (probabil după ce manuscrisul a fost considerat ca încheiat). Presupunerea noastră că numerotarea a fost făcută ulterior încheierii manuscrisului se bazează și pe faptul că textul a fost revăzut sigur, iar intervențiile în text sunt făcute cu același tip de creion (posibil cu același creion) cu care sunt numerotate paginile. În afara celor 7 file numerotate, manuscrisul mai are două file (la începutul lui) nenumerotate (cărora le vom spune **a** și **b**) și care fac iarăși dovada că textul manuscrisului este din tinerețea Profesorului. Manuscrisul nu are titlu, dar se poate deduce ușor din conținutul său că este o formă incipientă a comentariilor despre limba și stilul operei poetice a lui Tudor Arghezi. Câteva cuvinte despre filele nenumerotate. Textul incipient

al unui comentariu despre poezia argheziană a fost abandonat la mijlocul filei **b**. După formulările de pe filele **a** și **b** se vede că Profesorul n-a fost mulțumit de felul în care debutase comentariul său despre Arghezi. Multe aprecieri exprimate prin adjective superlative, rânduri șterse, repetiții nepotrivite stilului Profesorului determină renunțarea la acest început de comentariu. Iată câteva sintagme: „conținut, prin adâncime și vastitate, tulburător”, „marele poet a fiert și a strecurat densele ei sucuri [ale limbii, n.n.]”, „ungherele tainice – de o tainică frumusețe – ale limbii”, „limpezi și mândre cupole, cu largi și profunde ecouri” etc.

Cele 7 file numerotate sunt acoperite de scrisul, ușor înclinat spre dreapta, al Profesorului pe o singură față, cu excepția filelor 2 (unde, pe verso, este transcrisă o strofă dintr-un poem arghezian) și 7 (în care, pe verso, se încearcă o concluzie a comentariului din articol). Calitatea hârtiei, „ezetarea” în unele formulări și, mai ales, confruntarea cu viitoarele exegeze stilistice despre poezia lui Arghezi ne întăresc convingerea că e un manuscris **de tinerețe**. Unele formulări despre ritmul arghezian, despre sintaxa poeziei argheziene (dislocările sintactice, densitatea exprimării, contragerea prin participiu, gerunziu sau adjectiv) au fost reluate (de cele mai multe ori ca idee) în studiile ulterioare despre Arghezi: *Elemente de sintaxă poetică în stilul lui Tudor Arghezi*, în „Scrisul bănațean”, 1961, nr. 1, *Sintaxa poetică a lui Tudor Arghezi. Ordinea cuvintelor*, în „Scrisul bănațean”, 1961, nr. 2 și *Sintaxa operei poetice a lui Tudor Arghezi* (text definitiv în volumul **Dincolo de cuvânt**, București, 1976, pp. 152-181). Corecturile sunt puține, în general exemple din opera poetică argheziană, adăugate textului, care vin să întărească formulările exegetului. Cu creionul sunt subliniate formulările esențiale (probleme care formează osatura comentariului) și unele din vocabulele și sintagmele poetului, care sunt discutate de Profesorul G. I. Tohăneanu. Manuscrisul este valoros și interesant prin valoarea sa documentară, oferind celor interesați o mostră din laboratorul de lucru al Profesorului.

Prof. Ligia Tohăneanu

Dalta și miștră, plugul și cocamul —
sunt unelte pe care poetul și le ar vrea ale sale.
~~Cuvântul e pe ca maramă și pe ca pânză;~~
~~poetului, Cuvântul e asemenea fier — miezul,~~
e ~~precum~~ fieroasă, și cristă, rămân.

Cuvântul — îmbătrânit și increment —
rostit de sute de generații — e istovit și stors ?
Nu! Poetul îl adăluce și îl împănă,
și se poartă ^{cu} ~~precum~~ și i răsărușina
și — privesc și stăruie — îl
primenindu-l și encheșându-l, și — e
redarui, și spulberă flăcări, și îngheți
și și țigare.

Și mi fii verbul lui
A flăcări rătăcești ...

Statuere isi arata puterea ca conditi-
o a sava nopti e ca un zmeu ogot
Pe car framintandu l meste s' ntrual
La magetis pehanul, la-o junci, s' cioplit.

Topica, artina afect. acur. si a umbelilo sindactive 4
este unel du cog. ubi in argumelo ale stichilo a mardupret.
Elemente logice sintagmatici, sint. rufte du neren la lege,
„dphimati“ - ipotezi unel de actul.

Agur, stichil rupa de la fund
Pamirul greu, munit cu busuamne
Si cu nadyte, pino ce, notind,
dura - si esapa ^{cutul} ~~lesul~~ pe m. ote.

de cele m. m. a' - determinabil - atribut sau ablutiv
este supradit de determinatul tau.

- a) - Pan lectu ba, de hambils moderni -
- hacha bei, richo perbu grasini
cu scara - a unelut, de muji gauri.
- b) - Tacena voute si le a pinhet
Cao - o facean je nume si rasun

Intr. detum. a detum inant de obicno, osted de
o punctate scro, avie curut, cet x nealeydat,
aveau compl. cov. ale pnd., cap. pnu adobe:

Avai otravo - u fine, de abunci, de casturas.

Acemena vreau: sind m. eles accoribile lecturi viz-
chil, notind punit, restabileste in placari
legatut sunt logice subiective apand sfermate.

Travau de tari,
dona, alabura, p. p. m.

Neasculdun de vental de la stuy

Te a' aruncat in ploa verde a zote.

Si veru le facum, le zambile.

Putei te amabile de la rug

Inutil de oge Intrauand x remanent consecutiv
angre intinabile, o adevarata de hui co o puzel
sau detum, cov, rol gramatical:

Mulată petală și oțet al vieții, cum năvălează
rupt din graul ce n'aream, și vite, și țigari
și fulgeri, și ~~și~~ frumuseți, un mărțur stăgion

Rupt din graul ce n'aream, pentru vite al
rotile în săvârșire de ocazie, simțutul
lui, și țigari - pleacă și vite. Și petale de opal
fulgeri frumuseți, un mărțur stăgion.

de la Emanuel - ^{meu} în figura lui ca să se
al curmăli: "ce exprimă adevărul"
rimeai ^{h-a} kilumant, ca Tudor Argheș,
men'na stăgion (a verbului poetic)

Să-mi fie verbul limbă
De flacări vaste ce dăstă,
Tăcând ca serpi coră și limbă,
Cu năvăle meu ~~și~~ și flăg,
A pata ~~și~~ și limbă
Ce chipul dărmii și schimbă
Săstul în urma lui bălăg